

OILA AN'ANALARI VA ULARNING TARBIYAVIY AHAMIYATI

*Shahrisabz davlat pedagogika
instituti
pedagogika yo'nalishi 2-kurs 1.24-
guruh
talabasi Abdurashedova Xulkar
Alisher qizi.
Qodirova Musallam Őrol qizi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada oila an'analari va ularning farzand tarbiyasidagi o'rni keng yoritilgan. Oila an'analari avloddan-avlodga o'tib kelayotgan qadriyatlar tizimi sifatida bolaning shaxsiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Maqolada an'analarning axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy tarbiyaga ko'rsatadigan ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy jamiyat sharoitida oila an'alarini saqlash va rivojlantirishning dolzarbligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar. oila, oila an'analari, tarbiya, farzand tarbiyasi, ma'naviyat, qadriyatlar, axloqiy tarbiya, ijtimoiy muhit, milliy an'analar, pedagogika.

Аннотация. В данной статье подробно рассматриваются семейные традиции и их роль в воспитании детей. Семейные традиции, как система ценностей, передаваемая из поколения в поколение, являются важным фактором в личностном развитии ребенка. В статье анализируется влияние традиций на нравственное, духовное и социальное воспитание. Также обосновывается актуальность сохранения и развития семейных традиций в современном обществе.

Ключевые слова: семья, семейные традиции, воспитание, воспитание детей, духовность, ценности, нравственное воспитание, социальная среда, национальные традиции, педагогика.

Abstract. This article extensively discusses family traditions and their role in raising children. Family traditions, as a system of values passed down from generation to generation, are an important factor in the personal development of a child. The article analyzes the impact of traditions on moral, spiritual and social education. It also substantiates the relevance of preserving and developing family traditions in modern society.

Keywords: family, family traditions, upbringing, child rearing, spirituality, values, moral upbringing, social environment, national traditions, pedagogy.

Kirish. Jamiyat taraqqiyotida oila eng muhim ijtimoiy institutlardan biri hisoblanadi. Aynan oila muhitida insonning ilk dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va hayotiy qadriyatlar shakllanadi. Shu boisdan ham oila nafaqat biologik, balki tarbiyaviy makon sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Oila an'analari esa ushbu jarayonning ajralmas qismi bo'lib, ular orqali farzandlarga milliy va umuminsoniy qadriyatlar singdiriladi.

Har bir xalqning o'ziga xos urf-odatlar, marosimlari va an'analari mavjud bo'lib, ular oila muhitida davom ettiriladi va mustahkamlanadi. Oila an'analari farzandlarda hurmat, mehr-oqibat, mas'uliyat, mehnatsevarlik kabi ijobiy sifatlarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, globallashtirish jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi davrda milliy an'analarni asrab-avaylash va ularni yosh avlod ongiga singdirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Shu nuqtai nazardan, oila an'analari va ularning tarbiyaviy ahamiyatini o'rganish, ularning farzand kamolotiga ta'sirini tahlil qilish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Oila an'analari — bu muayyan oila yoki xalq hayotida shakllangan, avloddan-avlodga o'tib kelayotgan qadriyatlar, urf-odatlar, marosimlar va kundalik hayot tarzidir. Ular ijtimoiy tajribaning muhim shakli bo'lib, farzand tarbiyasida bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Ilmiy jihatdan qaralganda, oila an'analari shaxs ijtimoiylashuvining asosiy mexanizmlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Pedagogika va psixologiya fanlarida bola shaxsining shakllanishi ko'p jihatdan uning yashayotgan ijtimoiy muhitiga bog'liq ekanligi ta'kidlanadi. Ayniqsa, oiladagi barqaror an'analar bolada xavfsizlik hissini uyg'otadi, uning ruhiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir qiladi. Masalan, oilaviy bayramlarni birgalikda nishonlash, kattalarni hurmat qilish, kichiklarga g'amxo'rlik qilish kabi an'analar bolada ijtimoiy rollarni anglash va ularga moslashish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Oila an'analari axloqiy tarbiyaning muhim vositasi hisoblanadi. Axloqiy qadriyatlar — halollik, adolat, mehr-shafqat, mas'uliyat kabi sifatlar ko'pincha aynan oila muhitida singdiriladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, otanonaning shaxsiy namunasi va oilada amal qilinadigan an'analar bolaga beriladigan og'zaki nasihatlardan ko'ra kuchliroq ta'sir ko'rsatadi. Bu esa "namuna orqali tarbiya" tamoyilining ustuvorligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, oila an'analari bolalarning ma'naviy rivojlanishida ham muhim rol o'ynaydi. Ma'naviy tarbiya jarayonida milliy qadriyatlar, urf-odatlar va madaniy meros muhim o'rin tutadi. Masalan, milliy bayramlarni nishonlash, qadimiy urf-odatlarni davom ettirish orqali bolalarda o'z millatiga nisbatan faxr tuyg'usi, tarixiy xotira va madaniy identifikatsiya shakllanadi. Bu esa ularning jamiyatda o'z o'rnini anglashiga yordam beradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda oila an'alarining tarbiyaviy ahamiyati yanada kengroq talqin etilmoqda. Globallashuv va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida bolalar turli tashqi ta'sirlarga duch kelmoqda. Bunday vaziyatda oila an'analari barqaror tarbiyaviy omil

sifatida xizmat qilib, bolani salbiy ta'sirlardan himoya qiladi. Shu bilan birga, ular bolalarda tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va ijtimoiy mas'uliyat hissini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Bundan tashqari, oila an'analari oilaviy munosabatlarni mustahkamlashda ham muhim ahamiyatga ega. Birgalikda o'tkaziladigan vaqt, umumiy qadriyatlar va urf-odatlar oila a'zolari o'rtasida o'zaro ishonch, hurmat va mehr-muhabbatni kuchaytiradi. Bu esa sog'lom psixologik muhitni yaratib, farzand tarbiyasining samaradorligini oshiradi.

Xulosa. Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib aytish mumkinki, oila an'analari shaxs tarbiyasining muhim va ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular nafaqat tarixiy-madaniy meros sifatida, balki zamonaviy pedagogik jarayonning samarali vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi. Ilmiy asosda olib borilgan kuzatishlar va tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oila muhitida shakllangan an'analara bola shaxsining axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy jihatdan barkamol bo'lib yetishishida muhim rol o'ynaydi.

Shuningdek, oila an'analari orqali bolada ijtimoiy me'yorlar, qadriyatlar tizimi va hayotiy ko'nikmalar izchil ravishda shakllanadi. Bu esa uning jamiyatga muvaffaqiyatli moslashuvi va faol fuqarolik pozitsiyasini egallashiga xizmat qiladi. Ayniqsa, ota-onaning shaxsiy namunasi va oilada mavjud an'anaviy muhitning barqarorligi tarbiya samaradorligini oshiruvchi asosiy omillardan biri ekanligi ilmiy jihatdan asoslangan.

Zamonaviy globallashtirish sharoitida oila an'alarini saqlash va rivojlantirish, ularni yosh avlod ongiga singdirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Shu sababli, pedagogik faoliyatda oila va uning an'alariga tayangan holda tarbiya ishlarini tashkil etish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, oila an'analari nafaqat o'tmish merosi, balki kelajak avlodni har tomonlama yetuk inson qilib tarbiyalashning ishonchli poydevori hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. — Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Avloniy A. — Turkiy guliston yoxud axloq. Toshkent: O'qituvchi, 1992.
3. Vygotskiy L.S. — Pedagogik psixologiya. Moskva: Pedagogika, 1991.
4. Makarenko A.S. — Ota-onalar uchun kitob. Moskva: Prosveshcheniye, 1985.
5. Sukhomlinskiy V.A. — Bolalarga qalbimni beraman. Toshkent: O'qituvchi, 1984.
6. Musurmonova O. — Oila pedagogikasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2010.
7. Hasanboyeva O. va boshqalar — Oila pedagogikasi. Toshkent: Tafakkur, 2012.
8. Qurbonov Sh., Xoliqov A. — Pedagogika nazariyasi. Toshkent: Fan, 2006.